

XXXIV OLIMPIADA GEOGRAFICZNA
Zawody II stopnia pisemne – podejście 3

Zadanie 12.

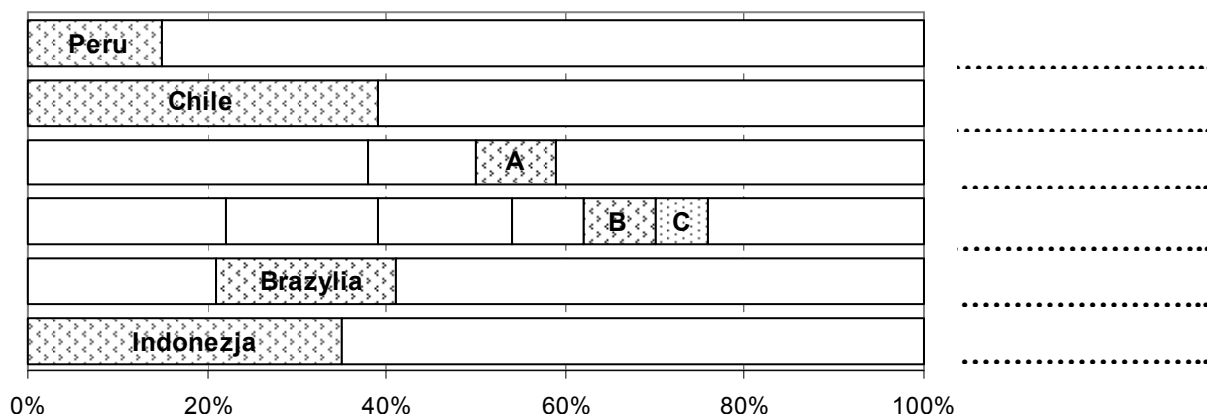
A. W tabeli przedstawiono opisy sześciu spośród wymienionych poniżej metali. Wpisz ich nazwy w prawej kolumnie.

chrom, cyna, glin (aluminium), miedź, nikiel, ołów, srebro, złoto, żelazo

Opis	Metal
Metal o czerwonym połysku, po srebrze najlepszy przewodnik ciepła i elektryczności. Używany do wyrobu przewodów elektrycznych, pokrywania dachów, budowy kotłów. Służy też do wyrobu amunicji i monet oraz ma duże zastosowanie w produkcji stopów.	
Powszechnie znana odmiana tego pierwiastka to miękki, kowalny metal. Jest on stosowany do „bielenia” blachy stalowej (m.in. puszek do konserw), wyrobu tubek do pasty, do lutowania oraz jako składnik stopów.	
Srebrzysty metal, niezbyt twardy. Najpospolitszy metal ciężki. Najpowszechniej, wszechstronnie stosowany w przemyśle, głównie w postaci stopów, przede wszystkim z węglem (część z nich potocznie nazywa się tak samo jak metal).	
Srebrzystoniebieskawy metal, twardy, ciężki, trudno topliwy. Mało rozpowszechniony w przyrodzie. Stanowi dodatek do stali, zwiększający jej wytrzymałość; jest też stosowany do powlekania przedmiotów metalowych.	
Metal o barwie białej z odcieniem żółtawym, dość miękki, kowalny. Jest stosowany w powłokach ochronno-dekoracyjnych, jako składnik stali kwasoodpornych, do produkcji stopów, monet, jego tlenek służy do barwienia szkła i emalii.	
Metal o białym połysku. Jego stopy stosowane są m.in. do wyrobu styków przewodów elektrycznych, monet, biżuterii, galanterii stołowej, związki metalu znajdują zastosowanie także w fotografii i przy wyrobie luster.	

B. Na wykresie przedstawiono udział niektórych państw w światowym wydobyciu rud sześciu metali (spośród wymienionych do wyboru ponad tabelą) w 2002 r. Obok każdego słupka wpisz nazwę odpowiedniego metalu.

Uwaga: puste pola z lewej strony słupków (trzeciego, czwartego i piątego) obrazują udział państw o produkcji większej niż w państwach wyróżnionych.

A – Jamajka, B – Nowa Kaledonia, C – Kuba

Zadanie 13.

Poniżej wymieniono niektóre z rud metali. Obok każdej z nich wpisz nazwę odpowiedniego metalu.

boksyt	kasyteryt .....
galena	piryt .....
hematyt	syderyt .....

Zadanie 14.

Światowe roczne wydobycie poszczególnych rud metali jest obecnie różnej wielkości, niejednakowe są też tendencje zmian tego wydobycia w ostatnich dziesięcioleciach. Rozpoznaj, których surowców dotyczą podane informacje, wpisz ich nazwy w prawej kolumnie tabeli. Właściwe odpowiedzi wybierz spośród podanych poniżej.

boksyty, rudy cyny, rudy uranu, rudy żelaza, złoto

Obecne światowe wydobycie; zmiany wydobycia w drugiej połowie XX w.	Surowiec
Wydobycie: ok. 1 mld t, w drugiej połowie XX w. dynamicznie wzrosło.	
Wydobycie wynosi ok. 150 mln t (w wadze rzeczywistej), w drugiej połowie XX w. dynamicznie wzrosło.	
Wydobycie: ok. 240 tys. t (zawartość metalu w rudach i koncentraty), w drugiej połowie XX w. nieco wzrosło.	
Wydobycie: ok. 2,3 tys. t, w drugiej połowie XX w. utrzymywało się na poziomie 1,0-2,5 tys. t.	

Zadanie 15.

Wpisz w odpowiednich miejscach nazwy państw, których dotyczą podane informacje.

Informacja	Państwo
Państwo bogate w surowce mineralne, najbardziej znane dzięki wydobyciu szmaragdów (w niektórych latach ponad 90% wydobycia światowego) i złota (w stolicy muzeum złota z wyrobami z okresu	.....
Afrykański kraj należący do ścisłej czołówki światowych producentów fosforytów, na ogół ich największy światowy eksporter.	.....
Rozległy i bogaty kraj o zróżnicowanej gospodarce, eksportujący wiele surowców mineralnych, zajmuje niemal monopolistyczną pozycję w wydobyciu opali.	.....
Ubogi kraj Sahelu, którego niemal jedynym bogactwem eksportowym są rudy uranu.	.....
W dużej mierze półpustynny i słabo zaludniony kraj afrykański, do niedawna ubogi, obecnie dynamicznie rozwija się dzięki bogatym złóżom diamentów ($\frac{1}{5}$ – $\frac{1}{4}$ światowego wydobycia).	.....

Zadanie 16.

Obok każdego zdania zaznacz „x” w kolumnie P, jeżeli zdanie jest prawdziwe lub w kolumnie F, jeżeli zdanie jest fałszywe.

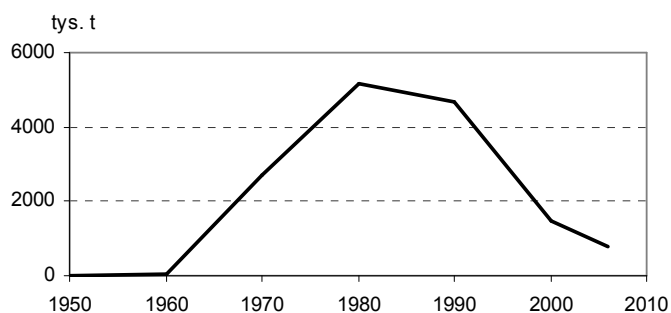
P F

☐	☐	Głównym czynnikiem lokalizacji cementowni oraz zakładów wapienniczych jest bliskość chłonnych rynków zbytu.
☐	☐	Lokalizacja hutnictwa aluminium jest zależna głównie od występowania zasobów odpowiednich rud metalu, dopiero w drugiej kolejności od dostępu do taniej energii.
☐	☐	Większość wydobywanych na świecie diamentów jest zużywana do celów przemysłowych.
☐	☐	Sole potasowe, fosforyty i apatyty są podstawowymi surowcami w produkcji nawozów sztucznych.
☐	☐	Obecnie na świecie już tylko ok. 1-2% soli kuchennej pozyskiwane jest z odsalania wody morskiej.
☐	☐	W niektórych krajach (np. w Szwecji) zdecydowana większość puszek aluminiowych jest ponownie wykorzystywana w produkcji nowych wyrobów.
☐	☐	Największe polskie cementownie zostały przejęte przez koncerny zagraniczne, bowiem liczyły one na zyski ze sprzedaży cementu do budowy autostrad.
☐	☐	W budownictwie coraz większe znaczenie zyskuje obecnie gips syntetyczny, uzyskiwany w efekcie odsiarczania produktów spalania w zakładach energetycznych.
☐	☐	Najważniejszym surowcem do produkcji manganu na świecie są obecnie kongrecje manganowe pozyskiwane z dna Oceanu Światowego.

Zadanie 17.

Na wykresie przedstawiono zmiany wielkości pozyskania jednego z surowców mineralnych w Polsce w drugiej połowie XX w. (produkcja w przeliczeniu na czysty składnik). Ten surowiec to

.....

Spadek wydobycia tego surowca od lat 80. był spowodowany głównie (zaznacz kółkiem literę, którą oznaczono prawidłową odpowiedź):

- objęciem terenów wydobycia ochroną jako otuliny parku narodowego
- rozpoczęciem znacznie tańszej eksploatacji złóż tego surowca w kilku krajach afrykańskich
- znacznym wzrostem na świecie ilości tego surowca pozyskiwanego dzięki zmianom technologicznym w energetyce

Zadanie 18.

Na mapie Polski zaznaczono kółkami miejsca występowania niektórych surowców mineralnych. Wpisz w każdym kółku liczbę, którą oznaczono poniżej odpowiedni rodzaj złóż.

1 – gips i anhydryt, 2 – fosforyty, 3 – granity, 4 – rudy cynku i ołowiu, 5 – rudy miedzi,
6 – rudy żelaza, 7 – sól kamienna, 8 – wapień i margle

Uwaga: na mapie zaznaczono wybrane miejsca występowania każdego z wymienionych surowców.

Cztery spośród zaznaczonych (a nieopisanych) kółek to miejscowości: Annopol, Kłodawa, Polkowice, Strzelin. Podpisz nazwami tych miejscowości odpowiednie kółka.

